

14 augusti 2012

Till Biståndsminister Gunilla Carlsson angående en ny biståndspolitisk plattform

Vi välkomnar att regeringen tagit initiativ till en biståndspolitisk plattform och skriver detta brev för att bidra därtill. Hur stor vår sammanlagda erfarenhet av utvecklingsarbete är svårt att skatta men de flesta av våra organisationer har varit verksamma i 30, 40 eller 50 år. Antalet länder som vi arbetar, eller arbetat, i uppgår till över 100. Vår statistik kring resultatet av vårt arbete är omfattande och positiv. Det finns många exempel på länder och områden som vi kunnat lämna efter att vi genomfört ett resultatstarkt biståndsarbete. Med detta som bakgrund, låt oss börja med vår viktigaste erfarenhet: Mottagarnas deltagande i biståndsarbetet är helt avgörande för biståndets slutliga kvalitet. Det är alltså av stor betydelse att vi involverar våra partnerorganisationer när vi diskuterar den nya biståndspolitiska plattformen.

Vi, svenska civilsamhällesorganisationer, aktiva inom utvecklingssamarbetet har i olika konstellationer redan skrivit två brev till regeringen i detta ämne. I ett brev till biståndsminister Gunilla Carlsson (20120515) betonade vi vikten av långsiktighet och förutsägbarhet i biståndet. I ett brev till statsekreterare Hanna Hellqvist (20120516) efterlyste vi underlag som visar hur regeringen resonerar kring biståndsplattformen, och vilka frågor regeringen har som utgångspunkter i arbetet med plattformen.

Vid mötet med Hanna Hellqvist den 29 maj 2012 presenterades följande utgångspunkt för diskussionen: En tydlig svensk biståndspolitik måste kunna besvara frågan "vilka problem ska det svenska biståndet lösa?" Utöver denna övergripande fråga ställdes sedan ett antal andra frågor för diskussion och inspel.

Trots att vi ännu inte sett något underlag, utan endast dessa frågor, skriver vi nu likväl för att delge regeringen våra synpunkter. I detta inlägg försöker vi kortfattat belysa några av dessa komplexa frågor. Frågorna Hanna Hellqvist ställde den 29e maj är understruken och i kursiv.

Hur ser ni på hur fattigdomsmålet har preciserats? Vilka uttolkningar gör ni av fattigdomsmålets innebörd i praktiken?

Hur ser verkligheten ut för världens fattiga?

Det är rimligt att börja med att ställa den frågan eftersom mycket har förändrats i vår omvärld sedan biståndsmålet beslutades av Sveriges riksdag 2003.

Halverad fattigdom och hunger, minskad barnadödlighet samt en säkrad hållbar utveckling - det är några av de Millenniemål som världens stater kommit överens om ska vara nådda 2015. Idag ser det ut som om bara fattigdomsmålet kommer att nås. Samtidigt återstår det mycket innan vi kan börja tala om en rättvis värld. Millenniemålen fokuserar dessutom tyvärr till största delen på tillgång till social service och bara till en mindre del på gott styrelseskick och minskade orättvisor. Klyftorna mellan världens fattigaste och rikaste är

fortfarande gigantiska och i många länder sker hela tiden systematiska övergrepp mot våra mänskliga rättigheter.

Många länder uppvisar en stark ekonomisk tillväxt utan att det avspeglar sig i minskad fattigdom och ökad respekt för mänskliga rättigheter. Majoriteten av världens fattiga bor idag i medelinkomstländer vilket understryker vikten av att se fattigdom som en fördelningsfråga. Kvinnor och flickor är överrepresenterade i fattigdomsstatistiken och bristen på jämställdhet och på respekt för kvinnors mänskliga rättigheter får allvarliga konsekvenser på utvecklingsarbetet. Klimat- och miljöförändringarna utgör ytterligare en sårbarhetsfaktor, inte minst för den majoritet av världens fattiga som lever som självförsörjande bönder. Det är också allt mer uppenbart att jordens resurser är ändliga. Människans livsstil är på kollisionkurs med naturen, vilket återspeglas i en växande kamp om jordens resurser och att ekosystemen inte längre klarar av att leverera de tjänster som framförallt de fattiga behöver för sitt uppehälle.

Omvärlden har alltså förändrats kraftigt under de senaste åren. Dessa förändringar medför också en förändring av biståndet. Om det bestäms utifrån givarnas perspektiv samt planeras kortsiktigt så kommer det att bli både ineffektivt och resultatlöst. Men om det istället utformas utifrån mottagarnas perspektiv, långsiktigt och efter lokala sammanhang kommer biståndet att ge resultat.

Kan vi ytterligare precisera vad det svenska bidraget är och kan vara i fattiga människors liv?

Människor som organiserar sig ökar demokratiskt ansvarsutkrävande

Stora samhällsförändringar och kamp för mänskliga rättigheter och demokrati drivs oftast av enskilda människor och organisationer. I UNDP:s senaste rapport *African Development Report 2012* pekar man på att modiga medborgare som kan stå upp och kräva politisk förändring, tillsammans med målmedvetna politiska ledare, är nyckeln för att skapa utveckling.

I många länder där eliter och stater är direkt repressiva kan civilsamhället vara en kraft som skapar förändring. För att främja demokrati och mänskliga rättigheter är stöd från, och samarbete med civilsamhällets organisationer i utvecklingsländerna avgörande. Att investera i människors organisering och mobilisering är att göra långsiktiga investeringar i utveckling. Om människor som lever i fattigdom får ökad makt att påverka sina samhällens politik och ökade möjligheter genom kunskap och hälsa, kan de själva styra utvecklingen av sina samhällen och sina liv.

Det svenska biståndet kan göra skillnad om det bidrar till ett ökat demokratiskt ansvarsutkrävande mellan medborgare och beslutsfattare. Och det svenska folkrörelsebiståndet har en central strategi för att nå detta. Det svenska folkrörelsebiståndet driver ett långsiktigt arbete med partnerorganisationer som vet hur bistånd fungerar och hur

utveckling skapas. Svenska organisationer har byggt upp en mycket stor kunskap om utvecklingens drivkrafter och hinder genom detta arbete med partnerorganisationer.

Vi har följt utvecklingen i många utvecklingsländer, under många år, och ser att det blir allt svårare för människorättsorganisationer i synnerhet, och det civila samhället i allmänhet, att verka öppet. Utrymmet beskärs på grund av direkta eller indirekta hot och genom att lagstiftningen för civilsamhällets verksamhet blir alltmer repressiv. Det är alltså oerhört viktigt att den svenska regeringen fortsätter att driva frågan internationellt om ett öppnare samhällsklimat där civilsamhällesorganisationer tillåts arbeta fritt.

Från bistånd till utvecklingseffektivitet

Förra årets högnivåmöte om biståndseffektivitet i Busan, Sydkorea, utmynnade i en insikt om att givare måste ha ett mer holistiskt perspektiv samt gå från biståndseffektivitet till utvecklingseffektivitet. Det internationella samfundet pekade i slutdokumentet, i linje med svenska prioriteringar, på vikten av samstämmighet för att uppnå utvecklingsresultat. I diskussionerna på internationell nivå om hur ett nytt gemensamt ramverk kan sättas upp efter Millenniemålen, har FN-representanter och medlemsländer sagt sig vilja inkludera samstämmighet tidigt i processen.

Vad är kännetecknet för svenskt bistånd och var bör tyngdpunkten läggas för att svenskt bistånd ska ge mesta möjliga nytta?

Sveriges biståndspolitik måste vara del av en samlad utvecklingspolitik för att vi ska nå de globala utvecklingsmålen. Politik för global utveckling bör alltså därför utgöra en del av biståndsplattformen.

Det är viktigt att Sveriges politik har de fattigas perspektiv och rättighetsperspektivet som utgångspunkt, och att Sverige genom att inkludera PGU visar på det ömsesidiga ansvaret. För oss är röstbärandet för våra partnerorganisationer hem till Sverige en fundamental del av vårt arbete. Vi arbetar tillsammans med partnerorganisationer bland annat i deras arbete mot industriländernas klimatutsläpp. Vi anser också att det är mycket viktigt att medborgare i Sverige är kunniga om det svenska biståndet. Våra organisationer arbetar därför kontinuerligt för att ge medborgarna information om internationell utveckling och därmed möjlighet att bilda sig en uppfattning om globala skeenden.

Rekommendationer framåt

- Vi välkomnar en ny biståndspolitisk plattform som ökar tydligheten inom svensk biståndspolitik. Vi ser fram mot ett konkret förslag från regeringen och vi kommer samtidigt, under detta arbetes gång, att rådgöra med mottagarna för det svenska biståndet – våra partnerorganisationer.

- Vi ser ett behov av en ny omvärldsanalys. Vår nuvarande omvärld med ökade inkomstklyftor, en växande klimat- och resurskris m.m. bör påverka arbetet med biståndsplattformen. Vi och våra partnerorganisationer kan bidra till den analysen.
- Det är människor som förändrar världen. Stöd till och samarbete med folkliga organisationer i utvecklingsländerna är betydelsefullt för att stärka rättighetsperspektivet och för att främja demokrati. Folkrörelsebiståndet når människor och organisationer som vill förändra och vi ser stora möjligheter att utveckla och modernisera biståndsgendan inom detta område. Regeringen bör uppmuntra opinionsbildning kring fattigdomens orsaker och vikten av mänskliga rättigheter för utveckling, även med hjälp av Sidas informationsanslag.
- Fokus på resultat i biståndet är en självklarhet. Att ständigt ompröva metoder och samarbeten är en naturlig del av vår verksamhet. Utgångspunkterna för en resultatagenda är kontextuell analys, långsiktigt tänkande och styrning utifrån mottagarnas behov. Färdiga lösningar utifrån och fokus på kortsiktiga resultat är, enligt all erfarenhet och expertis, inte effektivt och kommer inte skapa hållbar utveckling.
- Sverige bör slutligen utveckla politiken vad det gäller ömsesidigt ansvarsutkrävande utifrån internationella överenskommelser från Paris, Accra och Busan. Biståndet, både i mottagarländerna och givarländerna, ska i ökad utsträckning präglas av öppenhet och deltagande. Biståndets utformning i Sverige ska inte vara isolerat från globala skeenden och sådan politik som påverkar utveckling. Biståndet är en del av många i arbetet för utvecklingseffektivitet.

Vänliga hälsningar,

Afrikagrupperna, Gabi Björsson, generalsekreterare

Diakonia, Bo Forsberg, generalsekreterare

Forum Syd, Annica Sohlström, generalsekreterare

Svenska FN förbundet, Linda Nordin, generalsekreterare

Kooperation Utan Gränser, Anneli Rogeman, vd

Kvinna till Kvinna, Lena Ag, generalsekreterare

LO-TCO Biståndsnämnd, Christer Wälivaara, kanslichef

LSU - Sveriges Ungdomsorganisationer, Felix König, ordförande

Naturskyddsföreningen, Svante Axelsson, generalsekreterare

Olof Palmes Internationella Center, Jens Orback, generalsekreterare

RFSU - Riksförbundet för sexuell upplysning, Maria Andersson, verksamhetschef

Plan Sverige, Anna Hägg-Sjöquist, generalsekreterare

PMU – Pingstmissionens utvecklingssamarbete, Niclas Lindgren, direktor

Rädda Barnen, Elisabeth Dahlin, generalsekreterare

Röda Korset, Ulrika Årehed Kågström, generalsekreterare

Shia – Svenska handikapporganisationers internationella utvecklingsarbete, Maria Lagus, kanslichef

SOS Barnbyar, Anna Ryott, generalsekreterare

Svenska Afghanistankommittén, Torvald Åkesson, generalsekreterare

Svenska Kyrkan, Erik Lysén, internationell chef

Svenska Missionsrådet, Eva Christina Nilsson, generalsekreterare

WWF - Världsnaturfonden, Håkan Wirtén, generalsekreterare

White Ribbon Alliance, Britt-Marie Landgren, ordförande